

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

3. De Usu, Abusu, Amissione Privilegiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

cinum à prandio, & is indigeat socio, v. g. propter imbecillitatem oculorum, etiam extenditur ad socium: si cui detur facultas audiendi Missam tempore Interdicti, idem licebit & famulo: si cui data est dispensatio ad Ordines Sacros, pariter data censetur ad Beneficium simplex: si marito concessa est nobilitas, vel patri, extenditur quoque ad uxorem, & filios. l. 8. ff. de Senator. l. 1. C. de Dignit. lib. XII. si filiis, vel fratribus, concessum est privilegium, rectè porrigitur ad filias quoque, & sorores. l. 201. ff. de V. S. nisi aliunde appareat restrictio: quamvis concessum filiis non sit extendendum ad nepotes, saltem regulariter: secus si liberis concessum sit. l. 6. ff. de testam. tutel. si Religiosis concedatur privilegium, etiam ad Moniales, si peregrinis, etiam ad foeminas pertinet. arg. l. 93. ff. de leg. 3. nisi nempe de contrariamente concedentis aliunde constet. Ratio horum omnium est, quia dicti casus & personæ virtualiter comprehenduntur in huiusmodi privilegiis, proinde etiam intelligenda sunt de illis, si sint favorabilia: nam virtualiter comprehenduntur, quod vel continetur in altero tanquam pars, vel illi est accessorium ex communi sensu, consuetudine, aut dispositione Juris, vel archè connexum per se aut ex communi persuasione, vel communiter censetur in eo comprehensum.

18 Oppones 1. Lex favorabilis extenditur ad casum non expressum, in quo reperitur eadem ratio: ergo & privilegium favorabile. 2. privilegium dispensandi in votis extenditur etiam ad vota jurata, item ad commutationem votorum: ergo privilegium favorabile patitur extensionem propriè dictam. 3. ad 1. N. Ant. si ille casus nec virtualiter comprehendatur in lege; quia voluntas Legislatoris, non ratio, facit legem. Ad 2. N. Conf. nam vota jurata sunt verè vota, & comprehenduntur vel formaliter vel saltem virtualiter sub verbo *vota*, uti & Commutatio votorum tanquam minus comprehenditur in verbo *Dispensatio*, sicut sub factione Testamenti factio Codicilli vel Legati; cui enim majus conceditur, minus quoque, si sit in eodem genere, censetur concessum. c. 27. de Decim. ergo non propriè dicta extensio, sed interpretatio comprehensiva hic datur.

§. 3.

De Usu, Abusu, & Amissione Privilegiatorum.

19 Sciendum 1. Licet certum sit, neminem obligari ad utendum privilegio, quod præcisè in ejus (non integri status vel communis, cuius ipse est membrum) favorem concessum est. per c. 12. de for. comp. c. 6. b. t. & c. 61. de R. J. in 6. controversum tamen esse, an uti liceat privilegio extra territorium concedentis, item contra pariter privilegium.

20 S. 2. Abusus privilegiorum vocari excessus privilegiorum, de quibus meminit Rubrica, & tribus potissimum modis contingere. 1. si privilegio utantur, vel extendant illud, contra

intentionem privilegiantis, v. g. utendo contra personas, loco, vel tempore, pro quo vel contra quas non est concessum. 2. si ex privilegio, v. g. exemptionis, sumant occasionem delinquendi & liberius peccandi. 3. si finem privilegii negligant, directè contra illum agendo, v. g. si Canonicus aliùve beneficiatus, cui ex privilegio concessum est abesse à loco beneficii, ut in Universitate aliqua prosequatur litterarum studia, tempus terat otio vel negotiis inutilibus, nihilque minùs curet, quàm studia. In c. 3. §. 10. 11. X. c. 8. in 6. & Clem. 1. b. t. & alibi varii referuntur abusus & excessus privilegiorum, maximè Regularium, præsertim Templariorum & Hospitalarium, contra Episcopos, v. g. si Regulares præsumant sine licentia Episcopi recipere Ecclesiasticas, vel decimas de manu laicorum: in suis autem Ecclesiis non plenissimo jure ad se pertinentibus instituere vel destituere Presbyteros: in suis Oratoriis habere campanas, & publicè illas pulsare: si excommunicatos vitandos vel nominatim interdictos ab Ordinario non vitent: eos sepeliant in suis cœmeteriis: scienter celebrent vel celebrari faciant Divina in locis interdictis, aut in Ecclesia polluta: excommunicatos aut publicè interdictos ad Divina Officia vel Sacramenta admittant: Laico vel Clerico non subdito sine licentia Parochi ministrent Extremam Unctionem, vel Eucharistiam per modum Viatici, extra casum necessitatis extremæ, vel Matrimonio assistant; licet suis familiaribus seu domesticis laicis possint ministrare Extremam Unctionem & Viaticum &c. Videatur de hoc ultimo Clem. cit. ubi insuper Religiosis specialiter prohibetur, ne ab excommunicatione & casibus Ordinario reservatis, vel à sententiis per statuta Provincialia aut Synodalia promulgatis absolvant, ne Laicos ab Ecclesiarum suarum accessu arceant, ne Prælati Ecclesiasticis nominatim detrahant, ne Indulgentias indiscretas promulgent, ne, si inter sint Testamentis conficiendis, retrahant Testatores à Legatis Matrioni Ecclesiæ faciendis, aut à debitis restitutionibus, ne legata, vel debita, vel ablata incerta sibi aut aliis sui Ordinis fratribus in aliorum præjudicium erogari procurent &c.

Sc. 3. Privilegia amitti posse vel ipso facto, & jure ac sine sententia; vel per sententiam: hoc posteriori modo maximè amittuntur propter privilegiorum abusum, uti dicemus: priori autem ex multiplici capite. 1. revocatione expressa vel tacita privilegiantis. 2. libera renuntiatione, expressa vel tacita privilegiati. 3. cessante causa finali ipsius privilegii. 4. pereunte vel destructo privilegii subiecto. 5. lapsu temporis. 6. non-ulu, & præscriptione inde inducta ab aliis. 7. vel usu contrario. Quos modos infra magis explicare oportet, præsertim quando & quomodo per non-usum, vel usum contrarium amittatur. Pro qua re valde intricata observo, non-usum posse esse vel merè negativum, si nempe aliquis non utatur privilegio, quia non fuit occasio utendi, & amissum, si fuit occasio utendi, & tamen aliquis

quis privilegio usus non est, circa quod ulterius noto, quædam privilegia concedi sub conditione usus, ita ut concedens, vel lex aut statutum, durare non velit privilegium, nisi privilegiatus eo utatur data occasione & tempore, ferè sicut leges volunt extinguere servitutem rusticam, si quis eam non utatur 10. annis. *l. penult. C. de servitut.* diligenter quoque discernimen est faciendum inter privilegium, quod cedit in præjudicium tertii, & inter aliud, quod nemini præjudicat. Cæterum non-usus spectat privilegium affirmativum, usus contrarius verò privilegium negativum.

22 Dico 1. Usus privilegii per onalis illimitatè concessi, regulariter licitus & validus est etiam extra territorium concedentis. Communis cum *Suar. l. 8. de LL. num. 10. seqq.* Ratio, quia privilegium personæ concessum eam committitur, quocunque ierit. Nec obstat, quod privilegii concessio sit actus jurisdictionis, quæ in alieno territorio exerceri nequit; nam non est actus jurisdictionis propriè dictæ temper, sed subinde tantum superioritatis, & quando est actus jurisdictionis, uti quando datur privilegium contra jus, non est jurisdictionis contentiosa, sed tantum voluntaria, quæ sine strepitu, figura, & solennitate iudicii exercetur. Unde si Episcopus Diocesis Augustanæ, cui alias subest, tecum dispensavit in voto, in irregularitate, in lectione librorum hæreticorum, in comedendis carnibus tempore Quadragesimæ, in recitando Officio B. V. loco Breviarii &c. hoc beneficio uti potes etiam extra Diocesim Augustanam, nisi per accidens obstat scandalum, vel aliud. Siquidem dixi 1. *illimitatè concessi*; si enim privilegium esset restrictum ad certum locum, vel concessum ex causa, quæ in alio loco vel diocesi non reperitur, utique usus privilegii pro tali loco cessaret. 2. *regulariter*: nam si usus privilegii vel ad valorem vel ad honestatem & licentiam indigeret speciali permissione & consensu Superioris alieni territorii, nempe Parochi, Episcopi, Principis, uti requirit actus audiendi Confessiones, concionandi &c. in alieno territorio: item si actus, quem exercendi privilegium habes, in alieno territorio esset prohibitus aliqua lege speciali, & tali, quæ tenentur etiam peregrini, uti sunt leges certam formam præscribentes contractibus, prohibentes exportationem frumenti &c. privilegium, quod tibi à tuo Superiore circa talia concessum est, tibi in alieno territorio non prodesset.

23 Dico 2. Licitus quoque est usus privilegii contra pariter privilegiatum, non modò si privilegia sunt in re simili sine oppositione mutua. 2. sed etiam, si quoad usum sibi aliquo modo opponuntur. Pars prior sumitur ex *l. fin. ff. ex quib. caus.* Ratio, quia in tali casu vel unum privilegium non præjudicat alteri, & usus illius non est contra alterum privilegiatum, sed potius cum altero privilegiato exercetur, ut si Titius & Cajus habeant privilegium non solvendi decimas; vel alteri privilegiato non competit jus impediendi alterum ab

usu sui privilegii, ut si quis Reipublicæ causam absens petat restitutionem contra alterum pariter absentem Reipublicæ causâ, & sic contra privilegiatum. *gloss. in l. fin. cit.* Pars posterior defenditur communiter cum *Suar. c. 23. n. 6.* Quippe vel talia privilegia sibi tantum quoad speciem contrariantur, eò quod unus habeat imbitam conditionem, nisi altera pars exempta sit, aut nisi unum sit speciale, & alterum generale? & tunc res non habet difficultatem, v. g. si aliquod Monasterium habeat privilegium percipiendi omnes decimas in aliquo districtu, Titius verò ejusdem districtus vir habeat privilegium non solvendi decimas, iste contra Monasterium rectè utitur suo privilegio, eò quod illud habeat imbitam conditionem, nisi aliquis sit exemptus à solvendo decimas: item si Cajus Judex habeat privilegium um incarcerandi quemcunque debitorem, tu verò habeas privilegium, vicus propter debitum Civile incarcerari nequeas, prælet tuum privilegium contra alterum; quia tuum est speciale, alterum generale; generi autem derogatur per speciem. *c. 24. de h. j. n. 6.* Vel verè sibi contrariantur, quia utrumque est absolutum, utrumque generale, vel utrumque speciale, adeoque ambo æqualia, ut si unus Ordo Religiosus habeat privilegium edificandi intra certas cannas prope aliud Monasterium, e contra alius Ordo gaudeat privilegio prohibendi edificationem prope sua Monasteria intra tales cannas? & tunc attenditur ac præfertur privilegium à potestate superiore concessum, vel, si à simili potestate procedant, quod est antiquius. *Suar. Hæm. tit. 1.* Oppones. Est commune brocardicum ex *l. C. qui potior. in pign. desumptum*: privilegium non utitur privilegio suo contra pariter privilegiatum. Id verum est de illo privilegio, qui habet privilegium generale, vel conditionatum, vel à minori potestate, vel recentius, alter verò speciale, absolutum, à superiori potestate, vel antiquius; adeoque attenditur, cujusnam privilegium sit fortius, cuius quo privilegia quoad usum sibi opponantur tunc enim, qui habet fortius, rectè utitur contra alterum, non verò qui minis forte: si autem sibi non opponantur privilegia, utrumque rectè utitur, quamvis neuter propriè contra alterum, sed potius cum altero utatur.

Dico 3. Privilegium amittitur vel ex tota vel ex parte, propter abusum illius, & regulariter non ipso facto, sed per sententiam; quia *can. 7. d. 74. c. 24. Sc. h. t. c. 47. de sent. excom.* solum habetur, quod abutens meretur amittere privilegium. Dixi tamen, regulariter; quandoque enim jus statuit privationem ipso facto, uti pro una vice amitti vult privilegium eligendi ipso facto ab illo, qui scienter eligit indignum. Sicut autem amittitur privilegium absque sententia, quando tenor privilegii denotat privationem ipso facto, ita quoque, quando abusus consistit in repugnantia cum ipso fine privilegii, ut si Clericus abnolit transire ad statum Matrimonialis, tunc enim ipso facto amittit privilegium

ricale Canonis & Fori, nisi observet tres conditiones à Tridentino *sess. 23. c. 6. de Res. præs. scriptas*. Notat tamen Suar. *l. 8. de LL. c. 36. n. 8.* & alii monent, in casibus, in quibus privilegii amissio à Jure inducta est in *penam delicti vel abusus*, & ipso facto quidem incurritur, ordinariè tamen requiri adhuc sententiam declaratoriam criminis, & ante hujus prolationem non dari obligationem abstinendi ab usu privilegii. Porro sicut propter abusum proprii privilegii rectè aliquis illò privatur, ita & alii, qui privilegiis alienis derogant, vel in usu impediunt, merentur privari suis. *c. 4. h. t.*

25 Dico 4. Privilegium cessat per legitimam revocationem, expressam vel tacitam, concedentis (vel Successoris, vel Superioris) ac privilegiato intimatam. Communis ex *c. 1. de Constit. in 6. § c. 1. de R. J. X.* cum enim omnem vim suam habeat à voluntate concedentis (& in continuatione à voluntate Successoris, aut Superioris) ea cessante cessabit & ipsum. Dixi tamen 1. per *legitimam revocationem*, id est, per validam saltem, licet fortè revocatio propter defectum justæ causæ foret illicita. Valida autem erit, si privilegium fuit merè gratuitum (vel etiam remuneratorium, in mera gratitudine, non in iustitia fundatum, vel excedens merita) subdito concessum, licet fiat absque omni causa, & sic illicitè: si verò fuit onerosum, interveniente pacto vel contractu concessum; vel inde aliquod dominium aut jus acquisitum, v. g. dominium castri, aut jus exigendi redigal; vel si gratuitum fuit non subdito concessum, tunc valida non est revocatio absque iusta causa, eaque publica. Suar. *c. 37.* & alii passim; quia privilegia, quæ ex pacto concessa sunt, uti onerosa, vel transeunt in pacta, uti gratuita non subdito concessa, & acceptata, tribuunt privilegiato jus rigorosum: jure autem jam quaesito nec Princeps vel Superior potest privare absque causa publica; & si privet ex tali causa, debet facere compensationem, si potest, nisi privilegium fuisset subdito concessum per pactum vel contractum merè lucrativum, v. g. per donationem castri &c. Suar. Palao &c. Dixi 2. *expressam*, nimirum verbis revocationem privilegii continentibus vel specialiter, vel generaliter, nam per se sufficit etiam clausula generalis, v. g. hæc, *non obstantibus* (vel *abrogatis*) quibuscumque privilegiis in contrarium; nisi nempe privilegium sit onerosum, vel remuneratorium, vel clausum in Corpore Juris, vel concessum non subdito, vel munitum speciali clausula, vi cuius revocari nequeat, nisi de eo expressa & specialis mentio fiat &c. tunc enim per clausulam generalem non derogatur tali privilegio, sed requiritur derogatio, vel talis, qualem ad derogandum requirit clausula prioris privilegio appositæ, v. g. hujusmodi, *non obstantibus privilegiis sub quacumque verborum forma concessis*: vel: *tali clausula derogatoria munitis, ut eis derogari non possit, nisi eorum expressa, specifica, aut de verbo ad verbum mentio fiat*. Dixi 3. *vel tacitam*, videlicet per actum Principis directè contrarium privilegio, modò ex circum-

Lib. V. R. P. Picbler.

stantiis præsumi possit, eum scivisse vel recordatum fuisse privilegii antea concessi. per *c. 28. de Rescript. c. 1. de Constit. in 6.* Quare si Princeps ferat legem universalem privilegio, quod continetur in Jure communi, contrariam, censetur revocare privilegium, licet ei expressè non deroget: non verò, si privilegium novum concedat, vel legem ponat, contrariam anteriori privilegio non clauso in Corpore Juris communis, nisi mentionem specialem faciat prioris privilegii. eique derogare intendat: ratio, quia privilegia in Jure communi contenta præsumitur scire Princeps, non verò alia. Dixi 4. *ac privilegiato intimatam*, nimirum vel promulgatione generali, si per legem communem revocetur privilegium, vel intimatio- ne speciali ad privilegiatum directæ (nec enim sufficit, si casualiter ei innotescat revocatio. *arg. c. 1. de R. J.* Suar. Laym. Palao) si revocatio sit specialis per decretum aut statutum particulare: quia, si debita intimatio non fiat, pergit privilegiatus in usu sui privilegii; & sic multos ponendi actus nullos foret periculum cum confusione Reipublicæ, si intimatio revocationis non esset necessaria.

Quæres, quænam privilegia Regularium, 26 ipsis antea concessa, sint revocata à Tridentino? 1. Illa, quæ decretis ejusdem Concilii Tridentini adversantur, saltem si his illa decreta expressè derogant. 2. probabilius tamè non illa, quibus per nullam clausulam derogatoriam vel revocatoriam derogant decreta Tridentini. Pars 1. est certa ex *Trid. Sess. 25. c. 20. fin. § c. 22. de Regular.* atque ex damnata ab Alexandro VII. hac propositione: *Regulares possunt uti privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata à Concilio Tridentino.* Pars 2. quam tenet Suar. Rodr. & alij contra Peyrinis & Donatum, probatur 1. per clausulam generalem Legis derogatoriam non derogatur specialibus statutis, aut consuetudinibus, si hæc in specie non exprimantur: ergo nec privilegiis particularibus in Corpore Juris Communis non contentis; cum genus non deroget speciei; & Legislator ignorare possit statuta, consuetudines, & privilegia particularia. 2. si omnia privilegia Tridentini decretis contraria revocarentur in *Sess. 25. c. 20. cit.* etiam illa, quibus specialiter non derogant decreta Tridentini, tunc frustra aliquibus Tridentini decretis addita fuisset clausula expressa derogatoria privilegiorum contrariorum, in aliquibus verò omissa: sed hoc dici nequit: ergo 3. consuetudo & usus privilegiorum non expressè revocatorum à Tridentino vigens apud Regulares satis declarat, ea non esse revocata.

Dico 5. Privilegium amittitur renuntiatio- 27 ne libera privilegiati, expressâ vel tacitâ, modò renuntiatio non cedat in præjudicium alterius, & accedat consensus concedentis, ac in quibusdam acceptatio illius, cuius interest. Communis ex *c. 6. h. t. § c. 12. de for. comp. l. 29. C. de Pactis.* quia quilibet renunciare potest suo juri & favori pro se principaliter introducto. Dixi 1. *renuntiatione libera*; unde me-

zz

tu

tu gravi injustè extorta non tenet; cum eam non acceptet Princeps, & sic salva maneat voluntas privilegiantis. 2. *expresâ*, quæ fit verbis expressis. 3. *vel tacitâ*, quæ fit privilegij non usu, vel usu contrario, de quibus infra. 4. *modò non cedat in præjudicium tertij*, vel privati, vel communitatis: sic Clericus non potest renuntiare privilegio Fori & Canonis, cum id cederet in præjudicium status Ecclesiastici. 5. *et accedat consensus concedentis*; id enim requirere videtur c. 7. de *Procurat in 6.* & ratio; quia sola renuntiatione privilegiati non mutatur voluntas concedentis: quamdiu ergo hujus consensus in renuntiationem non accesserit, pro libitu ad usum privilegij renuntians redire potest. 6. *et in quibusdam acceptatio illius, cuius interest*, seu illorum, in quorum utilitatem cedit renuntatio alicujus privilegij: sic privilegium exigendi decimas, non solvendi tributa &c. licet ei renuntiatum sit, tamen tamdiu tenet, & renuntiatio à renuntiante revocabilis manet, quamdiu hanc non acceptarunt, quibus prodest renuntatio, sicut donatio est revocabilis, usquedum à donatario fuerit acceptata.

28 Dico 6. Privilegium, quod derogat Juri vel Communi, vel alicujus tertij, & tractum successivum habet, cessante causa finali desinit, licet nondum consecutum sit integrum effectum, modò causa finalis cesset contrariè. 2. non verò, si aliquid ex dictis conditionibus desit. Pars prior sic proposita, & ritè intellecta, fortè negatur à nemine, & fundatur satis clarè in c. 12. de *Cleric. non resid.* & c. 60. de *Appellat.* ibi: *cessante causa cessat effectus*, & concedentis intentio. Pars posterior patebit ex ulteriores explicatione prioris; nam dixi 1. *quod derogat Juri &c.* si enim privilegium est merè favorabile, & absolute concessum, sicut sine causa valide fuisset concessum, ita ad suam durationem non exigit durationem causæ finalis, & *beneficium Principis*, quod meram continet gratiam, decet esse mansurum. c. 16. de *R. J. in 6.* Imò licet in concessione privilegij, etiam contra Jus commune tendentis, opus fuisset causæ, ea tamen non requiritur ad conservationem privilegij. arg. c. 73. eod. Sic, qui ex dispensatione obtinuit plura beneficia ex causa, quòd tempore dispensationis vel privilegij alterum non fuerit sufficiens ad congruam sustentationem, licet istud retinet cum priori, etsi postea ejus redditus ita sint aucti, ut ad congruam sufficiant. 2. *et tractum successivum habet*, h. e. cujus usus non consummatur unico actu; si enim unico actu consummaretur, tunc cessante causa, ob quam concessum est, non amitteret suum effectum. arg. c. 73. cit. ibi: *factum legitime retractari non debet*, licet casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari. Sic ille, quocum propter tentationes carnis dispensatum est in voto castitatis ad contrahendum Matrimonium, licet utitur Matrimonio, etsi postea tentationes cessent. 3. *licet nondum consecutum sit integrum effectum*: sic dispensatus ad comedendas carnes in Quadragesima ob infirmitatem corporis, hac cessante debet

abstinere à carnibus, licet Quadragesima nondum integrè sit finita. Aliud foret si privilegium, vel ejus causa non haberet tractum successivum, sed unico actu abolveretur, jura prius dicta: sic impetrata dispensatio in Matrimonio ob pauperatatem non amittitur hac postmodum cessante, sicut donatio facta pauperi manet firma, licet is postea fiat dives. 4. *cessante causa finali*, quæ scilicet principaliter movit ad concessionem privilegij: sic privilegium non residendi in beneficio, concessum Clerico ob prosecutionem studiorum, his absolutis cessat. Aliud foret, si non finalis, sed tantum impulsiva desinat causa, cui nempe concedens non alligavit privilegium; sicut dans eleemosynam illi, quem falso credit pauperem, valorem eleemosynæ non alligat paupertati. 5. *modò cesset contrariè*, h. e. ita ut usus privilegij evadat illicitus, aut cedere incipiat in præjudicium alterius vel damnum, si ex absentia Clerici, qui privilegium obtinuit non residendi, Ecclesia pateretur damnum in ministerijs sacris ob defectum Ministrorum. Si autem causa finalis cesset *negative* tantum, hæc præcisè non amplius existat, manet privilegium, ut patet in allato exemplo de obtinente plura beneficia, item in casu, quo Monasterium obtinuit privilegium decimandi ob pauperatatem, quæ postea cessat. Oppones: *Jus commune cessat semper, quoties cessat causa finalis*: ergo & privilegium semper cessante causa finali. R. N. Conf. & part. quia Lex semper fit inutilis cessante illius causa, Privilegium verò sæpe manet utile privilegato, licet causa cesset finalis.

Dico 7. Privilegium extinguitur per interitum subjecti, cui inhaeret. arg. c. *acceptatum* 42. de *R. J. in 6.* Sic privilegium Personale perit per mortem privilegiati. c. 7. eod. l. *de f. eod.* Reale autem, si res penitus destruitur, & esse desinat, v. g. Religio, Monasterium, Collegium, Dignitas, Officium &c. cui concessum est. c. 25. de *P. S. in fin.* Si verò non penitus esse desinat, sed transferatur tantum à loco ad locum, v. g. Ecclesia, Academia, Contrahentitas &c. privilegium transfertur cum illa tantquam persona ficta. can. 48. seq. *caus. 14. q. 1. c. 2. de Relig. dom.* vel si destruitur quidem, sed cum spe reedificationis, non extinguitur privilegium, sed tantum suspenditur interim. arg. l. 36. ff. de *Relig. & sumpt. fin.* Pariter si privilegium concessum sit ipsi loco, vel solo, & non directè respiciat ædificium ibi positum, v. g. Ecclesiam, Collegium, Monasterium &c. ita ædificijs destructis, vel incendiis consumptis non perit, sed inhaeret fundo, quemvis spes sit reedificationis, ac interim suspenditur. per can. & c. cit.

Quæres, an privilegium expiret morte concedentis? R. regulariter non, si jam petente sit concessum, licet res adhuc sit integra & privilegiatus eo nondum coeperit uti. Sumitur ex c. 9. de *Offic. deleg. in 6.* c. 36. de *Prælat.* 6. quia est quædam donatio, quæ semel facta & acceptata, non expirat per mortem concedentis. Aliud est in Rescripto Juliano, quod

juxta c. 20. § 30. de Off. deleg. vires amittit, si delegans moritur re adhuc integra. Itaque, si alicui à Papa indefinitè concessa est potestas absolvendi à reservatis, dispensandi in impedimenti Matrimonii &c. cum eodem Papa mortuo non extinguitur, utpote gratia jam facta: aliud foret, si gratia non facta sed facienda esset, seu non concessa ipsi privilegiato vel delegato propter se, sed in favorem alterius determinatæ personæ, v. g. ut Episcopus Eustettensis conferat Titio beneficium proximè vacaturum; tunc enim, si Papa moreretur, antequam Titio fuisset provisorum, seu re adhuc integra, Titij favor desineret, nisi Papa jusisset imposita Episcopo obligatione providendi Titio; quo casu Titio jam esset jus quæsitum, gratia jam facta, & Episcopus foret merus executor. c. 9. § c. 36. c. 11. Sic quoque non expirat probabilius potestas tibi concessa ad dispensandum pro foro interno in impedimento Matrimonij, vel ad absolvendum à peccatis certas personas, cum vita concedentis, neque potestas tibi concessa ad eligendum Confessarium, qui te absolvat à peccatis reservatis, vel tecum dispense; quia gratia jam plenè est facta, & à te acquisita ante concedentis obitum.

31 Dico 8. Privilegium finitur quoque lapsu temporis præfixi; uti & conditione, sub qua concessum est, non impletà, nec deinceps implendà. Sumitur ex c. 4. de Off. deleg. Ratio est clara; quia ultra voluntatem concedentis nulla vis est privilegio. Sic etiam expirat privilegium cum vita concedentis, si is ad hoc tempus restrinxit privilegium, non minùs, ac post decennium, si ad hoc restrinxisset. Idem est de conditione non impleta, quia conditio adjuncta virtualiter continet tempus, licet indeterminatum.

32 Dico 9. Licet nullum privilegium amittatur per non-usum merè negativum. 2. amittitur tamen non-usu omisso, si privilegium sub conditione usus concessum est, seu expressè restrictum ad usum. 3. uti & privilegium affirmativum, quod in aliorum gravamen redundat, si illo utendi adfuit occasio. 4. & quidem tollitur tam per viam præscriptionis, quam per viam tacitæ renuntiationis. Pars 1. quam tenet Suar. l. 8. de LL. cap. 34. num. 4. Haun. & alii, non habet difficultatem; quia non-usus merè negativus est, quando non fuit occasio utendi privilegio: sed ex talinon-usu nec oritur tacita renuntiation privilegij, nec præscriptio, consequenter ex nullo capite privilegij amissio. sic in l. 34 §. 1. l. 35. ff. de Servit. Prædictor. Rustic. jus aquæ ducendæ non amitti dicitur per non-usum, si ex eo, quod fons exaruerit, facultas ducendi defecerit. Pars 2. patet ex eo, quod privilegium sub conditione concessum evacuetur conditione non impleta, lapsu temporis à jure definiti. arg. l. penult. C. de Servit. sic privilegium nundinarum, ad usum tacitè restrictum per decennij designationem, eo elapso dicitur fuisse perditum l. un. ff. de Nund. Si verò privilegium non esset concessum sub conditione usus, nec per

non-usum omisso, seu licet suppetierit facultas utendi, amitteretur, ita ut alius præscriberet; cum alius nullum actum possessorium haberet; quia talis non usus tam parum arguit animum renuntiandi, quam parum non-usus rei propriæ, v. g. vestis, arguit abdicationem domini, aut voluntatem habendi pro derelicta. l. 2. §. 1. ff. pro derelicto. Pars 3. & 4. quam iterum amplectitur Suar. n. 16. 17. & Haun. cum aliis, sumitur tum ex l. 4. C. de Præscript. 30. vel 40. annor. ubi omnia jura dicuntur esse præscriptione extinguibilia, quidni & privilegia quoque extinguantur per viam præscriptionis privativæ, si omnia aliàs ad Præscriptionem requisita adsint (uti adesse possunt) maxime tempus? tum ex l. 6. ff. de servit. Prædictor. Urban. ubi jura, sicut servitus rustica, non usu deperdi dicuntur: tum ex eo, quia ex diuturno non-usu privilegij onerosi aliis, cum tamen utendi esset facultas, arguitur tacita renuntiation. Aliud est de privilegio merè favorabili, v. g. dicendi Officium B. V. loco Breviarii; quia solus non-usus nec est signum renuntiationis, nec aliis, cum nemini præjudicet, & omissio merè facultatis sit, tribuat potestatem præscriptionis, eò quod nullum actum possessorium unquam contra privilegium ponere possint. Oppones 1. In arbitrio privilegiati est uti suo privilegio quocunque, vel non uti: ergo ex non usu, licet illud cedat in gravamen alterius, non potest argui animus renuntiandi, cum quis ex alio fine potuerit non uti; neque alter ponitur in possessione ad præscribendum privilegio necessaria. 2. renuntiation privilegij expressa non tenet, nisi accedat acceptatio ejus, cujus interest, & consensus concedentis, uti n. 27. dictum: ergo nec tacita, quæ arguitur ex non-usu, aliter tenet. N. ad 1. si est sermo de privilegio cedente in præjudicium tertij, uti v. g. est privilegium accipiendi decimas, visitandi Monasteria exempta. N. Ant. nam si potest, debet uti; quia aliàs jura illud volunt extinguere per præscriptionem, vel præsumunt tacitam renuntiationem, ut patet ex l. 4. l. 6. l. penult. c. 11. Ad 2. jura ipsa in non-usu privilegij onerosi suppleant acceptationem aliorum, & præsumunt consensum concedentis.

Dico 10. Quamvis per ultm contrarium, 33 seu per actum repugnantem, non amittatur privilegium affirmativum, quia huic adversatur non-usus, utpote privilegio affirmativo contrarius, neque privilegium negativum merè favorabile, & in nullius gravamen cedens, v. g. non recitandi Breviarium, non jejunandi &c. quia nec jus nec ratio probat amissionem; sicut nec privilegij affirmativi non onerosi amissionem per non-usum juxta dicta; & ideo vocantur privilegia merè facultatis. Nihilominus tamen amittitur privilegium, v. g. non solvendi decimas, exemptionis à jurisdictione alterius &c. per usum contrarium, & quidem vel per viam præscriptionis, si concurrant omnia ad Præscriptionem necessaria, maxime tempus, quod est diversum pro diversitate privilegiatorum, contra quos cur-

rit Præscriptio, vel per viam tacitæ renuntiationis, quæ præsumitur ex actu contrario & lapsu temporis, quod, si longum sit, nempe 10. annorum, ad hanc præsumptionem fundandam sufficit. Suar. n. 7. seq. n. 21. Pirhing. b. t. n. 178. Palao, & P. Schmier de Jure Legali c. 9. n. 93. seqq. De amissione per viam præscriptionis colligitur ex dictis n. præced. cum omne jus per Præscriptionem extingui possit legitimo tempore, quod à Jure diversum est statutum, & per actum privilegio contrarium alter, cui privilegium est onerosum, ponatur in possessione. De amissione per viam renuntiationis tacitæ colligitur ex c. 6. b. t. Interim tamen hæc præsumptio tacitæ renuntiationis admittit probationem in contrarium, v. g. quod usus contrarius (sicut in priori assertionem non usus) procefferit ex ignorantia vel errore.

34. Quæres, an unicus actus privilegio contrarius sufficiat ad ejus amissionem? R. cum distinctione. Vel privilegium habet tractum successivum, seu durat est ad plures omissiones onerosas? & per viam tacitæ renuntiationis non extinguitur uno actu, v. g. solutione unica decimarum, quoad usum illius imposterum, ut nec per viam Præscriptionis, sed durat, & quasi reviviscit, si privilegiatus utatur postea, antequam tempus longum, ex quo præsumitur renuntiatio, vel illud tempus, quod requiritur ad Præscriptionem, fluxerit, vel si contrafactum reclamet & protestetur ante lapsum dicti temporis; quia sic tollit præsumptionem renuntiationis, & interrumpit possessionem ab altero contra suum privilegium ceptam. Vel non habet tractum successivum, seu effectum non iterabilem, sed unico actu perficitur, seu consistit in unico actu? & tunc per viam renuntiationis unico actu contrario tollitur, ut deducitur ex c. 8. de Constit. c. 6. c. 15. b. t. & DD. passim docent. Ratio est clara, quia privilegium unicum actum respiciens quoad substantiam & totaliter destruitur per actum contrarium, v. g. obtinuisti privilegium non solvendi decimas pro uno tantum anno: si solvis pro hoc anno, totum privilegium est amissum.

TITULUS XXXIV.

De Purgatione Canonica.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Purgatio Canonica, & quomodo fiat.
2. Quem ob finem fiat: & quis ejus effectus.
3. Quibus personis, & à quo indicenda.
4. Quid ad eam indicendam requiratur.

Sciendum 1. cum nonnunquam contingat, ut de crimine vel excessu, de quibus hucusque, aliquis accusetur innocens, vel suspectus fiat, ideo à SS. Canonibus introductam esse Purgationem, quæ propterea dicitur Canonica, quæ nihil est aliud, quam ostensio innocentie super objecto crimine (vel etiam defectu, vel macula, propter quem vel quam aliquis removeretur ab Ordine, Officio, vel Beneficio Ecclesiastico) secundum præscriptum Canonum. Modus autem à SS. Canonibus hodie

præscriptus consistit in his. 1. Accusatus de crimine, vel publicè diffamatus, vel vehementer suspectus, debet tactis Evangelis (etiam Episcopus sit, qui alias præsentem tantum, non tacto à se Evangelio, jurat) jurare, nec per se, nec per alium suo nomine commissum esse crimen, quod ipsi objicitur. 2. Adhibendi sunt Compurgatores, seu alii viri vitæ & famæ honestæ, quibus persona Rei nota sit, & quidem si commodè haberi possint, ejusdem criminis cum eo, qui se purgat, nimirum Episcopi, Episcopus, Clerici, si Clericus se purget; laici, si tales commodè haberi nequeant; tunc enim & laici, imò & feminae admittuntur. Compurgatoribus pariter deferitur juramentum, non veritatis, uti Reo, sed credulitatis, quod credant, Reum jurasse verum. Numerus eorum Compurgatorum arbitrius est, & vel 14. vel 7. vel 3. adhibendi attendit qualitas personæ se purgantis, criminis, infamie, iuramentis, qui se purgat, peregrinus sit, vel alias ignotus aut pauper, ipsi soli juranti, modo sumis ret, se compurgatores habere non posse, nec crederetur. Text. & DD. in c. 7. c. 9. 10. b. t. Dixi, hodie; nam olim etiam aliter poterat fieri Canonica purgatio, nempe per iuramentum factum ad sepulchra vel Reliquias Sanctorum: per sortes aut tesseras ad S. Crucem jaci, vel de Altari S. Crucis extrahi stilitas: & per susceptionem Eucharistiæ, obiecta quandoque imprecatione repentinè irritata, si objectum crimen à percipiente Eucharistiæ esset commissum: sic S. Gregorius VII. Simoniam infamatus publicè se purgavit contra Henricum III. (alii scribunt IV.) Imperatorem, exigens id ipsum ab Henrico, sit innocentem sciret; at non impetravit. Val. Del-Rio, & Gonzal. ad c. 16. b. t. n. 1. Sed postquam Fidelium in Deum & Sanctorum lyncem fiducia defecit, vel in superstitionem degenerare cepit, his purgandi modis successibile, qui sit per iuramentum diffamati vel accusati, & simul Compurgatorum.

Sc. 2. Finem Purgationis Canonica salutarem esse, ut nempe vel innocentium defendatur honor contra iniquè diffamantes aut accusantes, vel crimen, quod alio modo facti probari nequit, detegatur & debite puniatur; qui enim purgationem sibi delatam recusat, vel in ea deficit, nolens jurare, vel non inventiens compurgatores, censetur esse convictus. Nec enim expedit Republicæ, præsertim Ecclesiasticæ, ut persona infamata semper maneat suspecta. Unde effectus purgationis Canonice alius est, si illa debite fiat, nempe sublatio infamie, & scandalii, item absolutio à crimine & declaratio innocentie, & ita quidem, ut purgatus super eodem crimine regulariter non possit sine nova criminis infamia accusari de novo, si prius per viam accusationis fuit processum, & non præcisè infamia tantum processu text. gl. & DD. in can. 6. 7. 19. caus. 2. q. 3. c. 10. b. t. l. 6. ff. Naut. Caupon. in fin. l. 2. ff. de rejur. P. Wiestner b. t. n. 17. seqq. Zsch. ad n. 8. Alius autem effectus est, si in illa deficiat, cui iungitur, nempe poena, & quidem po-